

Ecologische Quickscan aanvulling Werninkterrein Amphoraweg 20 te Leiden

Eco-Niche

wrvanesch@eco-niche.nl
www.eco-niche.nl

december 2021

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1: Aanleiding & toelichting	3
Opbouw quickscan	3
Leeswijzer	3
2: Project & planlocatie	4
Project: activiteiten en toekomst gebruik	4
Planlocatie en directe omgeving.....	4
3: Resultaat & toetsing.....	6
Inleiding & methode.....	7
Beschermd gebieden	7
Ligging t.o.v. beschermd natuurgebied:.....	7
Planten.....	8
Vogels.....	8
Grondgebonden zoogdieren.....	10
Vleermuizen	10
Amfibieën	11
Reptielen	12
Ongewervelden	12
4: Vervolgstappen	14
Aangetroffen of verwachte soorten:	14
Soortspecifieke vervolgstappen	14
Overige soorten / Zorgplicht	14
Bronnen	16
Bijlage 1: Uitleg Wet natuurbescherming	17
Bijlage 2: Ligging planlocatie & natuurgebieden.....	19
Bijlage 3: gemelde kwetsbare en beschermde soorten (NDFF).....	22

Afbeelding voorzijde: onverhard pad langs het spoor naast het Werninkterrein

1: Aanleiding & toelichting

Opbouw quickscan

Het Werninkterrein wordt herontwikkeld tot een woonwijk. Voor dit project hebben we reeds een ecologische quickscan opgesteld en ook een vervolgonderzoek naar vogels en vleermuizen uitgevoerd (Eco-Niche, okt 2020 en sep 2021). Onderliggende ecologische quickscan betreft een aanvulling op het Werninkterrein in verband met de ontsluiting van het gebied. In verband met de beoogde aanvulling voor het Werninkterrein aan de Amphoraweg te Leiden, heeft Eco-Niche, in opdracht van gemeente Leiden, een ecologische quickscan uitgevoerd. Daarvoor is:

- 1) Op de planlocatie en in literatuur onderzocht of en welke beschermde plant- en diersoorten (kunnen) voorkomen.
- 2) Onderzocht of de planlocatie deel uit maakt / of in de nabijheid ligt van beschermde natuurgebieden genaamd Natura 2000 (N-2000) en/of het Nationale Natuurnetwerk (NNN).

Het resultaat van bovengenoemd onderzoek wordt in voorliggend document getoetst aan de natuurwetgeving: de Wet Natuurbescherming (voor uitleg zie **bijlage 1**) en het beleid van het NNN. In deze toets zijn de volgende vragen doorlopen:

- Heeft het project één of meer negatieve effecten op punten 1 en/of 2?
- Zo ja, conflicteren deze mogelijke effecten met de natuurwetgeving?
- Zo ja, zijn deze effecten eenvoudig te voorkomen (met welke maatregelen)?

Soms zijn eenvoudige maatregelen voldoende. Deze zullen dan worden opgenomen in voorliggend rapport (**hoofdstuk 4**). Te nemen maatregelen kunnen echter ook complexer van aard zijn. In dat geval is soms een vervolgonderzoek nodig en/of dient ontheffing te worden aangevraagd. Ook hierover geeft voorliggend rapport uitsluitsel (**hoofdstuk 5**).

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft kort het project en de planlocatie. Zo wordt een beeld verkregen van de situatie en de ontwikkelingen. Hoofdstuk 3 behandelt de resultaten van het literatuur- en veldonderzoek en gaat in op: eventuele effecten op beschermde natuurgebieden, het NNN, de aanwezigheid van en de te verwachten beschermde soorten, de functie van de planlocatie voor deze soorten en de te verwachten effecten van het project op de soorten. Hoofdstuk 4 gaat in op de vervolgstappen die genomen dienen te worden om eventuele negatieve effecten te voorkomen. Hoofdstuk 5 volgt met de conclusie. In bijlage 1 is een korte toelichting op de wet opgenomen en in de overige bijlagen staan de projectspecifieke onderdelen, waaronder kaartmateriaal.

2: Project & planlocatie

Project: activiteiten en toekomst gebruik

Op het Werninkterrein worden circa zeshonderd woningen en commerciële voorzieningen gerealiseerd, waarvan in **bijlage 2** een sfeerimpressie wordt gegeven. Voor de ontwikkeling van deze nieuwe woonwijk is een extra gebied toegevoegd om de ontsluiting van het Werninkterrein te realiseren. Een overzicht van bestaande situatie van de aanvulling op het Werninkterrein staat in **bijlage 2**. Op de planlocatie van deze aanvulling wordt een weg gerealiseerd, die vanaf de Doctor Lelylaan via het Werninkterrein onder het spoor door loopt en aansluit op de Amethistkade. De weg bestaat uit een rijbaan voor gemotoriseerd verkeer en een fietspad. Het is nog niet bekend of het een 30 km/uur of een 50 km/uur weg wordt. Onder het spoor door wordt een tunnel aangelegd. Aan de zijde van de Amethistkade zullen hiertoe enkele bomen op het spoortalud gekapt dienen te worden. Het is standaard om bij een weg straatverlichting aan te brengen. Een ontwerp of sfeerimpressie van de ontsluiting is nog niet bekend. In deze ecologische quickscan voor de aanvulling gaan we uit van een worst case-scenario: namelijk dat de planlocatie kaal wordt opgeleverd; de bestrating wordt verwijderd en begroeiing wordt gerooid.

Het toekomstig gebruik voor deze aanvulling is niet vergelijkbaar met het huidig gebruik, aangezien de inrichting van de planlocatie wijzigt van onverhard onderhoudspad naar een verharde weg.

Planlocatie en directe omgeving

Het Werninkterrein ligt tussen de Oude Rijn, het spoor en het bedrijventerrein aan de Amphoraweg. De planlocatie ligt aan het eind van de Amphoraweg te Leiden, heeft een omvang van ca. 1,5 ha en is voor ca. 80 % onverhard. Voor de begrenzing, zie **bijlage 2**.

De planlocatie bestaat uit de volgende delen:

1. Talud van de spoorbaan,
2. Onverharde weg (onderhoudspad Prorail),
3. Houtwal,
4. Paardenwei,
5. Terrein rond het kantoorgebouw aan de Amphoraweg 1,
6. Overgang over het spoor met aansluiting op de Amethistkade.

Het talud van de spoorbaan is dicht begroeid met struiken, doornstruweel, klimplanten, ruigtekruiden en grassen. Los van wat opschot ontbreekt een begroeiing van bomen.

De onverharde weg is van zand en grind en is begroeid met tredvegetatie (**foto a, b, c, d**). Aan beide zijden van de weg is een metalen hekwerk van gaas aanwezig. Deels in het talud en deels in de houtwal is een dichte begroeiing van Japanse duizendknoop aanwezig (**foto a**).

De houtwal in de berm tussen de onverharde weg en het Werninkterrein bestaat uit een rij zwarte elzen en twee wilgen (**foto a, b, c**). De elzen en wilgen hebben geen nesten of holtes. De houtwal heeft een ondergroei van ruigtekruiden en grassen.

De paardenwei ligt tussen de bedrijven en het spoor. De grond is grotendeels kaal gegraasd en vertrap (**foto e**).

Het terrein rond het kantoorgebouw is grotendeels betegeld. Op de hoek met de Doctor Lelylaan staat een groep platanen met een groeiwijze als een paraplu (**foto f**); de kronen vormen een dicht bladerdek (als een terrasoverkapping). De plantanen hebben geen holtes. Langs de Doctor Lelylaan zijn perken met heuphoge cultivars aanwezig.

Aan de zijde van de Amethistkade is het talud van het spoor begroeid met bomen (**foto g, h**). De bomen hebben geen holtes of nesten, maar enkele stammen zijn begroeid met klimop. De bodem is kaal of begroeid met klimop.

De planlocatie ligt tussen de Oude Rijn en het spoor en grenst aan een provinciale weg (Doctor Lelylaan) met een brug over de Oude Rijn. De planlocatie ligt in de bebouwde kom ten zuidwesten van het centrum van Leiden. De directe omgeving bestaat uit een bedrijventerrein. Op het bedrijventerrein staan voornamelijk loodsen met geen of nauwelijks kieren of openingen in de gevels. De platte daken hebben een bitumineuze dakbedekking. Buiten de beschreven groenstrook langs het spoor, die onderdeel uitmaakt van de planlocatie, is er weinig groen aanwezig. De Oude Rijn heeft verticale beschoeiende oevers en een onderwatervegetatie ontbreekt; met uitzondering van een deel van de kade van het Werninkterrein (zie Eco-niche, 2020). Langs de oevers liggen woonboten. Aan de andere zijde van het spoor en de Oude Rijn liggen woonwijken, parken en sportparken.

Voor een foto-impressie:

a) Japanse duizendknoop (rode cirkels).

b) Houtwal, onverharde weg en talud.

c) Houtwal richting noord.

d) Onverharde weg richting zuid.

e) Paardenwei.

f) Platanen bij kantoorgebouw.

g) Talud westzijde spoor (Amethistkade).

h) Onder de bomen van het talud.

3: Resultaat & toetsing

Inleiding & methode

In dit hoofdstuk is per soortgroep toegelicht of op de planlocatie beschermde soorten zijn aangetroffen, worden verwacht of zijn uit te sluiten. Hiertoe is een veldbezoek uitgevoerd (zie tabel) en een literatuuronderzoek uitgevoerd. Wij baseren onze verwachting op de aangetroffen soorten en biotopen en houden altijd rekening met andere seizoensinvloeden en weersomstandigheden dan die tijdens het veldbezoek.

Tabel: Datum en weersomstandigheden veldbezoek

<i>Datum</i>	<i>Neerslag</i>	<i>Temperatuur</i>	<i>Windkracht</i>
19 augustus 2021	100% bewolkt	18°C	2 Bft

Een belangrijke bron die we gebruiken is de Nederlandse Database Flora- en fauna (NDFF). Deze wordt tijdens het schrijven van deze rapportage voor elke soortgroep geraadpleegd met de query beschermde soorten in de laatste 5 jaar op ca. 1,5 km rond de planlocatie.

Vervolgens wordt getoetst of de activiteiten en het toekomstig gebruik, zoals beschreven in hoofdstuk 2, een negatief effect hebben op de aangetroffen en verwachte beschermde soorten. Van de wetsartikelen, zoals genoemd in bijlage 1, is het behouden van voortplantingsplaatsen en vaste verblijfplaatsen het meest relevant. Voor het functioneren van deze plaatsen zijn soms ook nabijgelegen migratieroutes of foerageergebieden van essentieel belang.

Er wordt gestart met de toetsing aan de beschermde natuurgebieden in de omgeving van de planlocatie. De belangrijkste factor hierbij is de afstand van de planlocatie tot de dichtstbijzijnde natuurgebieden. Indien negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, wordt door ons een *voortoets* geadviseerd om deze effecten te toetsen aan de doelstellingen van de beschermde natuurgebieden.

Beschermde gebieden

Ligging t.o.v. beschermd natuurgebied:

De planlocatie ligt binnen de bebouwde kern van Leiden, op ca. 1,5 km van het buitengebied. De planlocatie maakt geen onderdeel uit van en grenst niet aan een beschermd natuurgebied. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied is landgoed Ter Wadding; een onderdeel van het NNN, ca. 175 meter ten zuidwesten van de planlocatie, zie **bijlage 2**. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn:

- Habitatrichtlijngebied Meijendel en Berkheide ca. 5 km ten westen van de planlocatie
- Vogelrichtlijngebied De Wilck, ca. 6.5 km ten noordoosten van de planlocatie.

Toets:

Nadere toetsing aan de doelstellingen van Natuurbeschermingswet (Natura-2000) is nodig, namelijk een toetsing van de stikstofbelasting op het Habitatrichtlijngebied Meijendel en Berkheide. Een nadere toetsing aan de doelstellingen van het NNN is niet aan de orde.

Het Habitatrichtlijngebied Meijendel en Berkheide is een stikstofgevoelig gebied voor de volgende Habitatrichtlijngebieden:

- Witte duinen (H2120)
- Grijze duinen (H2130)
- Duindoornstruwelen (H2160)
- Duinbossen (H2180)
- Vochtige duinvalleien (H2190)

Enerzijds betreft het project een onderdeel van een grootschalig woningbouwproject, met potentieel veel uitstoot van stikstof door bouwwerkzaamheden en transportbewegingen. Anderzijds ligt de planlocatie in de bebouwde kern van Leiden waar dagelijks al veel verkeer en bouwactiviteiten plaatsvinden. De eventuele uitstoot van stikstof voor alleen deze aanvulling is beperkter, maar aangezien cumulatieve effecten altijd meegenomen dienen te worden, kan op voorhand het effect van stikstofdepositie op het Habitatrictlijngebied Meijendel en Berkheide niet voorspeld worden. Hiervoor zijn vervolgstappen nodig, zie hoofdstuk 4.

Het project heeft geen negatief effect op het Vogerichtlijngebied De Wilck. Dit is geen stikstofgevoelig gebied en van verstoring is geen sprake vanwege de afstand en de tussenliggende stedelijke bebouwing. De NNN kent geen externe werking.

Planten

Aangetroffen & verwacht:

In de omgeving van de planlocatie, maar niet op de planlocatie zelf, zijn vijf beschermde planten gemeld, zie **bijlage 3** (NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen en deze kunnen op de planlocatie worden uitgesloten.

De gemelde en andere beschermde soorten, zoals glad biggenkruid, Kartuizer anjer, kluwenklokje, muurbloem en wolfskers, worden uitgesloten, omdat deze niet zijn waargenomen, de vereiste habitatkenmerken ontbreken en/of de planlocatie buiten het natuurlijk verspreidingsgebied ligt.

Kartuizer anjer wordt gemeld ten oosten van de Oude Rijn langs het spoor, glad biggenkruid nabij het Valkenburgse meer en kluwenklokje wordt op een begraafplaats gemeld (NDFF). De overige soorten worden in het centrum gemeld: wolfskers in een kerktuin en muurbloem op een kade (NDFF). De planlocatie heeft een lage begroeiing van tredplanten op de betreden delen (onverharde pad) en verder een dichte begroeiing van grassen, ruigtekruiden, struiken en bomen. Op de planlocatie is grote kaardenbol aangetroffen, wat aangeeft dat er kalk in de bodem zit. Tijdens het locatiebezoek zijn echter geen soorten als Kartuizer anjer of glad biggenkruid waargenomen. Kartuizer anjer en glad biggenkruid zijn tevens kalkminnende soorten, maar groeien op meer voedselarme standplaatsen. De vegetatie bestaat verder uit cultivars en algemeen voorkomende kruiden van voedselrijke bodem als akkerdistel, braam, bijvoet, Canadese fijnstraal, duizendblad, gewone bereklauw, grote weegbree, guldenroede, haagwinde, harig wilgenroosje, heermoes, koninginnenkruid, peen, rode klaver, smeewortel, streepzaad, straatgras, teunisbloem en witte honingklaver.

Toets:

Op de planlocatie worden beschermde plantensoorten uitgesloten. De geplande werkzaamheden en de beoogde inrichting hebben daarom geen negatief effect op beschermde planten, maar de zorgplicht (art 1.11) is wel van toepassing.

Vogels

Toelichting:

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. Ze mogen niet worden gedood of verwond, nest(plaats)en zijn beschermd en ze mogen niet zodanig worden verstoord dat het ten koste gaat van de gunstige staat van instandhouding (zie **bijlage 1**). Om hieraan te toetsen worden de vogels ruwweg in drie groepen onderverdeeld. We onderscheiden:

Groep 1: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen:

Deze vogels staan als 'categorie 1 t/m 4' vermeld op een lijst van de Rijksoverheid (Dienst Regelingen, 2009) en betreffen vogels die jaarrond van

hun nest gebruikmaken, zelf geen nest kunnen bouwen, zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing.

Groep 2: Kwetsbare vogelsoorten waarbij de gunstige staat van instandhouding wankelt: Dit zijn zeldzame en kwetsbare broedvogelsoorten van de Rode Lijst (Staatscourant, nov 2017), vogels van Provinciale verordeningen (Provincie-specifiek) of storingsgevoelige vogels waarvan wij, als ecologisch deskundigen, bepalen dat lokale zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden een jaarrond bescherming rechtvaardigen.

Groep 3: Algemene broedvogelsoorten: alle overige inheemse broedvogels.

Vogelsoorten vermeld onder 'categorie 5' op de lijst van de Rijksoverheid (Dienst Regelingen, 2009) verwijzen wij naar groep 2 op wanneer deze ook daadwerkelijk 'kwetsbaar' zijn en anders naar groep 3. De lijst van vogels onder categorie 5 is overigens niet uitputtend (Dienst Regelingen, 2009). Dat wil zeggen dat er meer soorten onder vallen dan daadwerkelijk op de lijst staan.

Aangetroffen & verwacht:

1) Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen

In de omgeving van de planlocatie, maar niet op de planlocatie zelf, zijn 12 vogelsoorten gemeld waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, zie **bijlage 3** (NDFF). Dit zijn zeven soorten die in bebouwing nestelen en zes soorten die in bomen nestelen.

Tijdens het nader onderzoek op het Werninkterrein zijn geen (sporen van) roofvogels, uilen, of andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten waargenomen (Eco-Niche, 2021). Ook tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) jaarrond beschermde soorten aangetroffen en deze kunnen op de planlocatie worden uitgesloten. In de platanen rond het kantoorgebouw, in houtwal van zwarte elzen en in de bomen aan de westzijde van het spoor zijn geen nesten aangetroffen. Andere bomen of geschikte nestlocaties voor boombewonende soorten (zoals ransuil) ontbreken op de planlocatie.

Soorten die in bebouwing broeden worden uitgesloten, aangezien bebouwing ontbreekt op de planlocatie. Tijdens het nader onderzoek voor het Werninkterrein en tijdens het locatiebezoek zijn nergens huismussen waargenomen. Op basis daarvan wordt essentieel leefgebied voor huismussen op de planlocatie uitgesloten. De grote gele kwikstaart wordt uitgesloten, omdat op de planlocatie geen water aanwezig is en de planlocatie buiten het natuurlijk voortplantingsgebied ligt.

2) Kwetsbare vogelsoorten

In de omgeving van de planlocatie, maar niet op de planlocatie zelf, zijn zes kwetsbare vogelsoorten gemeld (NDFF), zie bijlage 3. Deze kwetsbare soorten stellen hoge eisen aan hun broedlocatie. Een specifieke biotoop, voldoende ruimte, beschutting en voldoende voedselaanbod in de nabije omgeving voor de kuikens zijn een vereiste. Op de planlocatie zijn geen van deze vereisten aanwezig en daarom kunnen de gemelde en ook andere kwetsbare soorten als broedvogel worden uitgesloten.

3) Algemene broedvogelsoorten

In de omgeving van de planlocatie zijn diverse algemene broedvogels gemeld (NDFF) en tijdens het veldbezoek zijn o.a. ekster, halsbandparkiet, houtduif, kauw koolmees, staartmees en zilvermeeuw waargenomen. Op de planlocatie kan een nest van een algemene broedvogel niet worden uitgesloten. Algemene broedvogels kunnen in de op de planlocatie aanwezige bomen en struiken nestelen.

Toets:

Op de planlocatie kunnen algemene broedvogelsoorten niet worden uitgesloten, maar vogels met jaarrond beschermde nesten en kwetsbare vogels wel. Met het rooien van begroeiing kunnen nesten verloren gaan. Het is verboden om nesten te beschadigen of weg te nemen (Art 3.1 lid 2). Hiervoor zijn vervolgstappen nodig (**Hoofdstuk 4**).

Grondgebonden zoogdieren

Aangetroffen & verwacht:

In de omgeving van de planlocatie, maar niet op de planlocatie zelf, zijn tien beschermde grondgebonden zoogdiersoorten gemeld, zie **bijlage 3** (NDFF). Naast de gemelde soorten kunnen in deze omgeving op basis van de biotoopkenmerken overige algemene muizensoorten (zoals woelrat) niet worden uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen, maar egel, muizen, kleine marterachtigen en vos kunnen op de planlocatie niet worden uitgesloten. De dichte vegetatie is geschikt als foerageergebied en schuil- of verblijfplaats. Andere beschermde soorten, zoals eekhoorn en konijn, worden uitgesloten, omdat de vereiste habitatkenmerken ontbreken en/of de planlocatie buiten het natuurlijk verspreidingsgebied ligt. Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoornnesten, konijnenholen of konijnenkeutels aangetroffen.

Toets:

Enkele kleine, algemene, maar beschermde zoogdiersoorten kunnen op de planlocatie niet worden uitgesloten. De beschermde soorten die op de planlocatie kunnen worden aangetroffen, vallen onder de vrijstelling volgens de verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (Provincie Zuid-Holland, 2016). Wat betreft deze soortgroep is er geen sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek voor beschermde soorten uit deze groep is niet nodig, maar de zorgplicht is wel van toepassing (artikel 1.11).

Vleermuizen

Toelichting:

Een gebied kan verschillende functies vervullen voor vleermuizen. Op al deze functies is gelet. Zo kan het:

- 1) Dienen als vaste verblijfplaats:
een gebouw of boom kan dienen als verblijf voor kraamkolonies, paargroepen, solitaire dieren of overwinteraars. In dat geval dienen er kieren en holle ruimtes aanwezig te zijn.
- 2) Deel uitmaken van een essentiële vliegroute:
vliegroutes zijn lijnvormige elementen in het landschap, meestal bomen en watergangen, die vleermuizen volgen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied. Een essentiële vliegroute is een route die onmisbaar is voor het in standhouden van een populatie/kolonie vleermuizen, bijvoorbeeld omdat er geen alternatieve route aanwezig is.
- 3) Deel uitmaken van een essentiële foerageergebied:
foerageergebieden zijn locaties waar vleermuizen hun voedsel vinden en langere tijd verblijven. Vegetatierijke locaties als bossen, clusters van tuinen of schaars verlichte oevers dienen vaak als foerageergebied. Een essentieel foerageergebied is een foerageergebied dat onmisbaar is voor het in standhouden van een populatie/kolonie vleermuizen.

Aangetroffen & verwacht:

In de omgeving van de planlocatie, maar niet op de planlocatie zelf, zijn vijf vleermuissoorten gemeld, zie **bijlage 3** (NDFF). Andere soorten zouden gezien het natuurlijk verspreidingsareaal en biotoopkenmerken in de omgeving voor kunnen komen, namelijk meervleermuis en tweekleurige vleermuis. Tijdens het vleermuisonderzoek op het

Werninkterrein zijn alleen rosse vleermuis, gewone, ruige dwergvleermuis waargenomen (Eco-Niche, 2021).

1) Planlocatie als verblijfplaats

Vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen worden uitgesloten, aangezien bebouwing ontbreekt. Vaste verblijfplaatsen van boombewonende soorten kunnen ook worden uitgesloten, aangezien holtes en kieren in de bomen ontbreken.

2) Planlocatie als essentiële vliegroute

De planlocatie is geschikt als vliegroute, maar een essentiële vliegroute kan worden uitgesloten. De zone langs het spoor vormt een doorgaand lijnvormige element, die niet rechtstreeks door lantaarnpalen wordt verlicht. Dat geldt echter ook voor de buiten de planlocatie gelegen groenstrook aan de andere zijde van het spoor en de Oude Rijn. Deze lijnvormige elementen kunnen onder andere het centrum, Ter Wadding, de Vlietlanden, het Valkenburgse meer en de kust verbinden. Tijdens het vleermuisonderzoek voor het Werninkterrein, zowel boven de Oude Rijn als langs het spoor, echter geen vliegroutes vastgesteld (Eco-Niche, 2021). Op basis daarvan wordt een vliegroute langs het spoor uitgesloten.

3) Planlocatie als essentieel foerageergebied

De planlocatie is geschikt als foerageergebied, maar een essentieel foerageergebied kan worden uitgesloten. Individuen van de gemelde vleermuissoorten kunnen er foerageren, maar in de directe omgeving zijn voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig, zoals groenstroken aan de andere zijde en verderop langs het spoor, nabijgelegen parken als Ter Wadding en de Oude Rijn. Daarbij zijn tijdens het vleermuisonderzoek geen foerageergebieden vastgesteld in de zone langs het spoor (Eco-Niche, 2021).

Toets:

Op de planlocatie kunnen vaste verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes worden uitgesloten. Het rooien van de begroeiing en het aanbrengen van verlichting heeft geen effect op essentiële onderdelen van het potentieel aanwezige leefgebied van vleermuizen (Art 3.5 lid 4). Voor deze soortgroep is geen sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Vervolgstappen zijn nodig niet nodig, maar de zorgplicht blijft wel altijd van toepassing, zie **hoofdstuk 4**.

Vissen

Aangetroffen & verwacht:

In de omgeving van de planlocatie zijn geen beschermde vissoorten gemeld (NDFF). Beschermde vissoorten worden uitgesloten, omdat de vereiste habitatkenmerken ontbreken. De planlocatie heeft geen oppervlaktewater.

Toets:

Op de planlocatie zijn beschermde soorten uitgesloten. Voor deze soortgroep is geen sprake van mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming. Vervolgstappen voor beschermde soorten uit deze groep zijn niet nodig.

Amfibieën

Aangetroffen & verwacht:

In de omgeving van de planlocatie, maar niet op de planlocatie zelf, zijn vijf beschermde amfibieënsoorten gemeld, zie **bijlage 3** (NDFF). Ondanks dat water op de planlocatie ontbreekt kunnen amfibieën de planlocatie bereiken via de zijslot van de Oude Rijn op het Werninkterrein. De dichte begroeiing is geschikt als landhabitat voor algemeen voorkomende amfibieënsoorten, zoals bruine kikker, gewone pad of kleine

watersalamander. Andere beschermde soorten, zoals vroedmeesterpad, Alpenwatersalamander en rugstreeppad, worden uitgesloten, omdat de vereiste habitatkenmerken ontbreken en/of de planlocatie buiten het natuurlijk verspreidingsgebied ligt. De meldingen van vroedmeesterpad en Alpenwatersalamander betreffen hoogstwaarschijnlijk uitgezette of ontsnapte individuen, aangezien de planlocatie buiten het natuurlijk verspreidingsgebied ligt. Van vroedmeesterpad wordt één melding ten oosten van de Oude Rijn gedaan en van Alpenwatersalamander zijn 25 meldingen bij een woonhuis. Daarbij ontbreekt geschikt habitat voor deze soorten, waaronder voortplantingswater in poeltjes.

De dichtstbijzijnde populatie rugstreeppadden is gemeld op meer dan 3 km afstand, namelijk in het open gebied oostelijk van de duinen (NDFF). Op de planlocatie ontbreekt het biotoop voor deze pioniersoort. Vanwege de barrièrewerking door ongeschikt tussenliggend biotoop, brede watergangen (Oude Rijn) en het spoor, wordt niet verwacht dat rugstreeppadden uit het buitengebied tot de planlocatie worden aangetrokken, indien als gevolg van werkzaamheden de planlocatie verandert in een pionierbiotoop.

Toets:

Op de planlocatie te verwachten beschermde amfibieën vallen onder de vrijstelling volgens de verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (Provincie Zuid-Holland, 2016). Met het rooien van de begroeiing gaat potentieel overwinteringsgebied verloren. Nader onderzoek voor beschermde soorten uit deze groep is niet nodig, maar de zorgplicht is wel van toepassing (artikel 1.11).

Reptielen

Aangetroffen & verwacht:

In de omgeving van de planlocatie zijn geen beschermde reptielen gemeld (NDFF). Reptielen worden uitgesloten, omdat de vereiste habitatkenmerken ontbreken en/of de planlocatie buiten het natuurlijk verspreidingsgebied ligt. Zo zijn tijdens het locatiebezoek geen broedhopen van ringslangen waargenomen. Jaren terug (2002-2013) werd de ringslang in omgeving Leiden nog gemeld in park Cronesteyn (NDFF en dichtbij.nl, 2014).

Toets:

Op de planlocatie zijn beschermde reptielen uitgesloten. Voor deze soortgroep is geen sprake van mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming. Vervolgstappen voor beschermde soorten uit deze groep zijn niet nodig.

Ongewervelden

Toelichting:

Onder ongewervelden vallen insecten (vlinders, libellen, kevers) maar ook wormen, kreeftachtigen en schelpdieren. De beschermde soorten in deze groepen stellen doorgaans hoge eisen aan hun biotoop/habitat, zoals een uitmuntende waterkwaliteit en specifieke waardplanten. Op al deze factoren is gelet.

Aangetroffen & verwacht:

In de omgeving van de planlocatie, maar niet op de planlocatie zelf, zijn twee beschermde ongewervelden gemeld, namelijk platte schijfhoren en grote vos (NDFF). Op de planlocatie zijn beschermde ongewervelden uit deze groepen uitgesloten. Platte schijfhoren is een soort van het veenweidegebied en op de planlocatie ontbreekt geschikt biotoop. De laatste twee jaar worden er meer meldingen van grote vos gedaan (vlinderstichting.nl) en op de planlocatie weliswaar waardebomen (twee wilgen) aanwezig, maar een biotoop van open

bos en oude boomgaarden ontbreekt. Verder ontbreken op de planlocatie soortspecifieke waardplanten en ander benodigd habitat voor andere beschermde soorten uit deze groep.

Toets:

Op de planlocatie zijn beschermde ongewervelden uitgesloten. Voor deze soortgroepen is geen sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Vervolgstappen zijn niet nodig, maar de zorgplicht (art 1.11) is wel van toepassing.

4: Vervolgstappen

In dit hoofdstuk wordt toegelicht welke vervolgstappen nodig zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming en/of het beleid van de NNN te voorkomen. De toetsing in hoofdstuk 3 heeft beoordeeld met welke beschermde gebieden en met welke beschermde soorten/groepen wél en met welke géén rekening gehouden dient te worden. Van de beschermde soorten waar wél rekening mee gehouden dient te worden, worden de vervolgstappen in de paragraaf 'soortspecifieke vervolgstappen' uitgewerkt. Vervolgstappen voor soorten die onder een vrijstellingsregeling vallen of waarvoor alleen de zorgplicht geldt worden in de paragraaf 'overige soorten en zorgplicht' vermeld.

Beschermde gebieden

Nadere toetsing aan de doelstellingen van Natuurbeschermingswet (Natura-2000) is nodig, namelijk een toetsing van de stikstofbelasting op het Habitatrichtlijngebied Meijndel en Berkheide. Hiervoor is een stikstofberekening (**AERIUS**) nodig. De eventuele uitstoot van stikstof voor alleen deze aanvulling op het Werninkterrein is beperkter, maar aangezien cumulatieve effecten altijd meegenomen dienen te worden, wordt geadviseerd voor het gehele project een stikstofberekening op te stellen.

Tevens kan het gunstig zijn de effecten van het project van de beoogde fietsverbinding parallel aan de Morsweg ten noorden van de Doctor Lelylaan hierbij te betrekken, aangezien fietsbewegingen een positieve bijdrage aan stikstofuitstoot kunnen leveren. Hiervoor wordt verwezen naar de ecologische quickscan van deze fietsverbinding (Eco-Niche, 2021).

Soortspecifieke vervolgstappen

Tabel: verwachte of niet uit te sluiten beschermde soort(groep)en en functies

<i>Soortgroep</i>	<i>Soort/categorie</i>	<i>Essentiële functie</i>
Vogels	Algemene broedvogels	(mogelijke) nesten in de begroeiing en/of bebouwing

Voor de **Vogels** gelden volgende vervolgstappen, omdat vernietiging van een nest niet is toegestaan (art. 3.1):

- Voer de werkzaamheden buiten de broedperiode uit. De broedperiode is globaal van maart t/m juli, maar er dient rekening gehouden te worden met verschillen per vogelsoort en jaarlijkse/seizoensafhankelijke afwijkingen vanwege de weersomstandigheden. Overleg dit met een ecooloog. OF:
- Laat een ecooloog vooraf aan de werkzaamheden controleren op nesten. Indien aangetroffen: overleg vervolgstappen.

Overige soorten / Zorgplicht

Voor **alle soortgroepen** geldt altijd de zorgplicht (zie **bijlage 1**). Dus ook als ze niet beschermd zijn. Concreet:

- Dood en beschadig/verwond geen dieren. Bij het aantreffen van gewervelde dieren: overleg met een ecologisch deskundige hoe deze op een veilige afstand van de werkzaamheden te verplaatsen, of werk er, indien mogelijk, omheen.
- Behoud een groenstrook langs het spoor. Spoorbermen vormen lijnvormige elementen, die verspreidingsroutes voor onder andere planten (zaden), vlinders, overige insecten en grondgebonden zoogdieren kunnen vormen. Een (zand)talud heeft van hoog naar laag een gradiënt van droog naar vochtig en van minder naar meer voedselrijk. Hierdoor kan er een variatie in begroeiing ontstaan, die weer diverse vlindersoorten, overige insecten en grondgebonden zoogdieren kan aantrekken.

5: Conclusie

In verband met de beoogde herziening van het bestemmingsplan voor het Werninkterrein aan de Amphoraweg te Leiden, heeft Eco-Niche, in opdracht van gemeente Leiden, een ecologische quickscan uitgevoerd. Aan de hand van een veldbezoek op 25 september 2020 en een literatuurstudie is er onderzocht of er beschermde soorten, natuurgebieden en gebieden met speciale doelstellingen op of rond deze planlocatie voorkomen. Vervolgens zijn de resultaten getoetst aan de natuurwetgeving met als conclusie:

- De planlocatie ligt nabij een beschermd **Natura 2000-gebied**, namelijk **het Habitatrictlijngebied Meijendel en Berkheide**. Het project heeft mogelijk negatieve effecten op de doelstellingen van dit natuurgebied. Voor het project zijn de vervolgstappen uit hoofdstuk 4 nodig om overtreding van het beleid van de Wet natuurbescherming te voorkomen.
- De planlocatie ligt nabij een **NNN-gebied**, namelijk **landgoed Ter Wadding**. Het project heeft echter geen negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het natuurgebied. Voor het project zijn geen vervolgstappen nodig om overtreding van het beleid van provincie Zuid-Holland te voorkomen.
- Van de volgende te verwachten of niet uit te sluiten beschermde soort(groep)en dienen de vervolgstappen van hoofdstuk 4 te worden opgevolgd om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen: **algemene broedvogelsoorten**.
- Voor de **overige** te verwachten of niet uit te sluiten soort(groep)en zijn alleen de vervolgstappen in het kader van de zorgplicht uit hoofdstuk 4 nodig: **vleermuizen, soorten die onder een vrijstellingsregeling vallen en alle niet beschermde soort(groep)en**.

Rapportage: Carolien van der Graaf (Msc.), adviseur

Borging: Willem van Esch (Msc.), adviseur en eigenaar van Eco-Niche

Eco-Niche heeft het onderzoek zo secuur en compleet als mogelijk uitgevoerd. Echter natuur is dynamisch en daarmee niet altijd even voorspelbaar. We adviseren dan ook om indien er tijdens de werkzaamheden – ondanks alles – toch nog een beschermde soort op de planlocatie wordt aangetroffen, hiervoor contact met ons op te nemen om adequate maatregelen te treffen.

Eco-Niche is lid van het Netwerk Groene Bureaus

Bronnen

Algemeen

1. Wet natuurbescherming: www.rijksoverheid.nl
2. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming), Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 2016, nr34.
3. Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming), Staatscourant nr 55791, 28 oktober 2016.
4. www.vleermuis.net
5. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, Dienst Regelingen (2009).
6. Aangepaste boordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, Dienst Regelingen (2009).
7. *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 18 november 2017, nr. 17174206, houdende vaststelling van een geactualiseerde Rode Lijst Vogels* (30 november 2017). Ministerie van LNV, Staatscourant 2017 nr. 68427.
8. Ministerie van Economische Zaken (december 2016). Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, versie 1.3.
9. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Lokaal

10. <https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/>: kaart provinciaal beschermde natuurgebieden.
11. www.ndff.nl: 1,5 km rond planlocatie, beschermde soorten, afgelopen 5 jaar.
12. Provincie Zuid-Holland (9 november 2016), Besluit Verordening uitvoering Wet Natuurbescherming.
13. <https://gemeente.leiden.nl/inwoners-en-ondernemers/werkzaamheden-in-leiden/bouwen-aan-de-stad/werninkterrein/>
14. Leidsch Dagblad (12/10/2020) www.leidschdagblad.nl
15. <https://www.unity.nu/Artikelen/leiden/volgende-stap-in-herontwikkeling-werninkterrein>
16. www.abbbouwgroep.nl
17. PAS Gebiedsanalyse Meijndel & Berkheide, PAS periode 2015-2021. https://www.natura2000.nl/sites/default/files/PAS/Gebiedsanalyses_vigerend/097_Meijndel-en-Berkheide_gebiedsanalyse_15-12-2017_ZH_def.pdf
18. <https://www.vlinderstichting.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/al-veel-grote-vossen-dit-voorjaar>
19. <https://www.dichtbij.nl/3675733/slangen-gespot-leiden-de-opmars-van-de-ringslang>.
20. <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/grote-gele-kwikstaart>.
21. Graaf, C., van der (december 2021). Ecologische quickscan Werninkterrein Amphoraweg te Leiden, Eco-Niche, Leiden.
22. Graaf, C., van der (december 2021). Ecologische quickscan fietsverbinding parallel aan de Morsweg bij de kruising met de Doctor Lelylaan te Leiden, Eco-Niche, Leiden.
23. Graaf, C., van der (december 2021). Nader onderzoek Werninkterrein Amphoraweg te Leiden, Eco-Niche, Leiden.

Bijlage 1: Uitleg Wet natuurbescherming

Uitleg: toetsing in de ecologische quickscan

In voorliggende Ecologische quickscan is getoetst aan de natuurwetgeving en daarmee aan hoofdstuk 2 en 3 uit de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt de Wet natuurbescherming uitgelegd. De uitleg is gebaseerd op de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie Economische Zaken.

Doel van de wet

De Wet natuurbescherming is gericht op het beschermen, ontwikkelen en gebruiken van de natuur en waardevolle landschappen vanwege de intrinsieke waarde, de biologische diversiteit en de cultuurhistorische en maatschappelijke functies. De wet regelt in hoofdstuk 2 en 3 de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van natuurgebieden en de in het wild levende planten- en diersoorten.

Verboden

De Wet natuurbescherming bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten en natuurgebieden zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten en gebieden in principe verboden zijn:

Verbodsbepalingen binnen de gebiedsbescherming:

Het is verboden een plan / project te realiseren of andere handelingen te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van het natuurlijk habitat of het habitat van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Verbodsbepalingen binnen de soortenbescherming per beschermingsregime:

De wet kent voor beschermde soorten drie verschillende beschermingsregimes: paragraaf 3.1 voor soorten uit de Vogelrichtlijn, paragraaf 3.2 voor soorten uit de Habitatrichtlijn en paragraaf 3.3 voor de overige nationaal beschermde soorten. Daarnaast geldt voor alle inheemse planten en dieren een zorgplicht.

Vogelrichtlijn §3.1	Habitatrichtlijn §3.2	Nationaal beschermd §3.3
<i>Art 3.1 lid 1</i> Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	<i>Art 3.5 lid 1</i> Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	<i>Art 3.10 lid 1a</i> Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
<i>Art 3.1 lid 2</i> Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	<i>Art 3.5 lid 4</i> Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	<i>Art 3.10 lid 1b</i> Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
<i>Art 3.1 lid 3</i> Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	<i>Art 3.5 lid 3</i> Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing

Vogelrichtlijn §3.1	Habitatrichtlijn §3.2	Nationaal beschermd §3.3
<i>Art 3.1 lid 4 en lid 5</i> Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	<i>Art 3.5 lid 2</i> Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	<i>Art 3.5 lid 5</i> Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	<i>Art 3.10 lid 1c</i> Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11) heeft betrekking op de intrinsieke waarde van natuur. Dit houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De zorg houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn of haar handelen of het nalaten daarvan nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt, dergelijke handelingen achterwege laat of maatregelen treft om de gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Ontheffing en vergunning

De initiatiefnemer blijft altijd verantwoordelijk voor (de gevolgen van) zijn/haar plan/project, maar van het verbod op schadelijke activiteiten ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. De bevoegdheid hiervoor ligt bij de provincie of het ministerie van Economische Zaken. Een vergunning-/ontheffingaanvraag kan ook, via de gemeente, aanhaken bij de procedure van de omgevingsvergunning (Omgevingswet). Hierbij legt de gemeente de aanvraag voor aan de provincie. De provincie geeft vervolgens op grond van de inhoudelijke toetsing al dan niet een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) af.

Ontheffing soortenbescherming:

Van de verboden voor beschermde soorten kan met een ontheffing, vrijstelling, gedragscode of provinciale verordening worden afgeweken, mits aan 3 criteria wordt voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de activiteit mogelijk.
2. de ingreep doet geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.
3. het project / plan heeft een in de wet genoemd algemeen belang.

Voor de overige nationaal beschermde soorten (§3.3) zijn in de wet meer wettelijke belangen opgenomen dan voor de soorten uit Vogel- en Habitatrichtlijn (§3.1 en §3.2), waaronder het algemene belang van 'ruimtelijke ontwikkelingen'.

Vergunning gebiedsbescherming:

Van de verboden in beschermde natuurgebieden kan met een vergunning of provinciale verordening worden afgeweken, mits uit een '*passende beoordeling*' blijkt dat het plan / project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten, of als aan de ADC-criteria wordt voldaan:

- A: er zijn geen alternatieve oplossingen;
- D: het plan/project is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en
- C: de nodige compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Bijlage 2: Ligging planlocatie & natuurgebieden

A: bestaande situatie en ligging in de omgeving

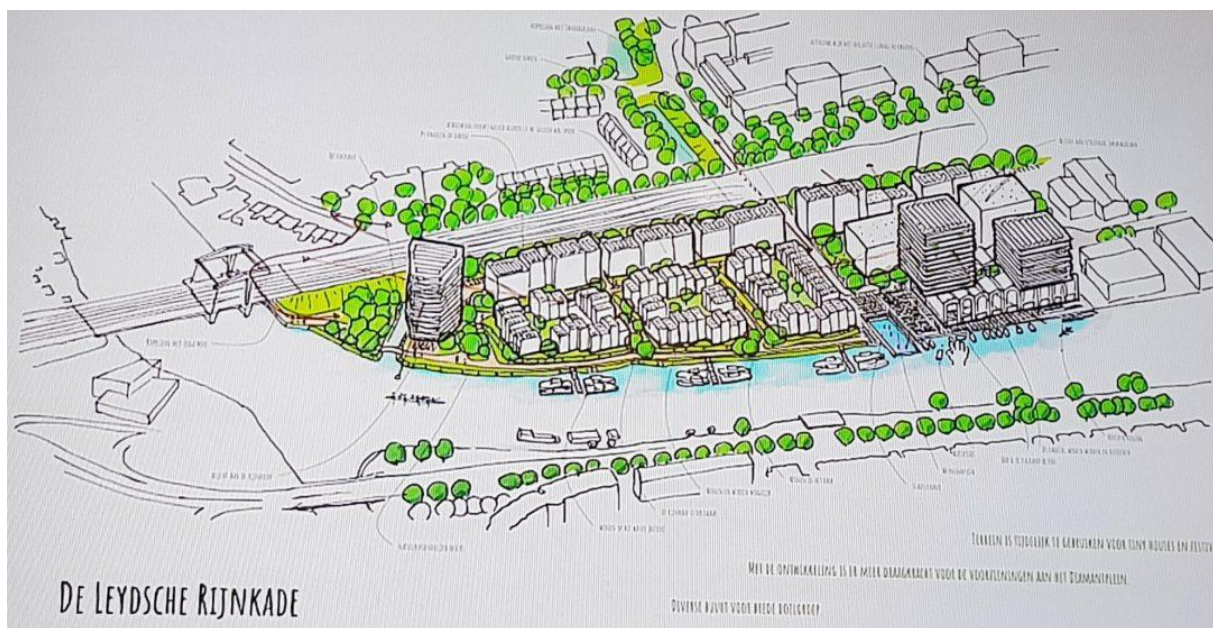

Aanvulling Werkinkterrein: de planlocatie is het wit gestippelde gebied binnen de **rode lijnen**. De rest van het wit gestippelde gebied van het Werninkterrein is reeds onderzocht in 2020, zoals in onderstaande figuur is aangegeven (bron: Anthea Group, 2021).

Reeds onderzochte deel van het Werkinkterrein (bron: gemeente Leiden, 2020).

B: nieuwe situatie

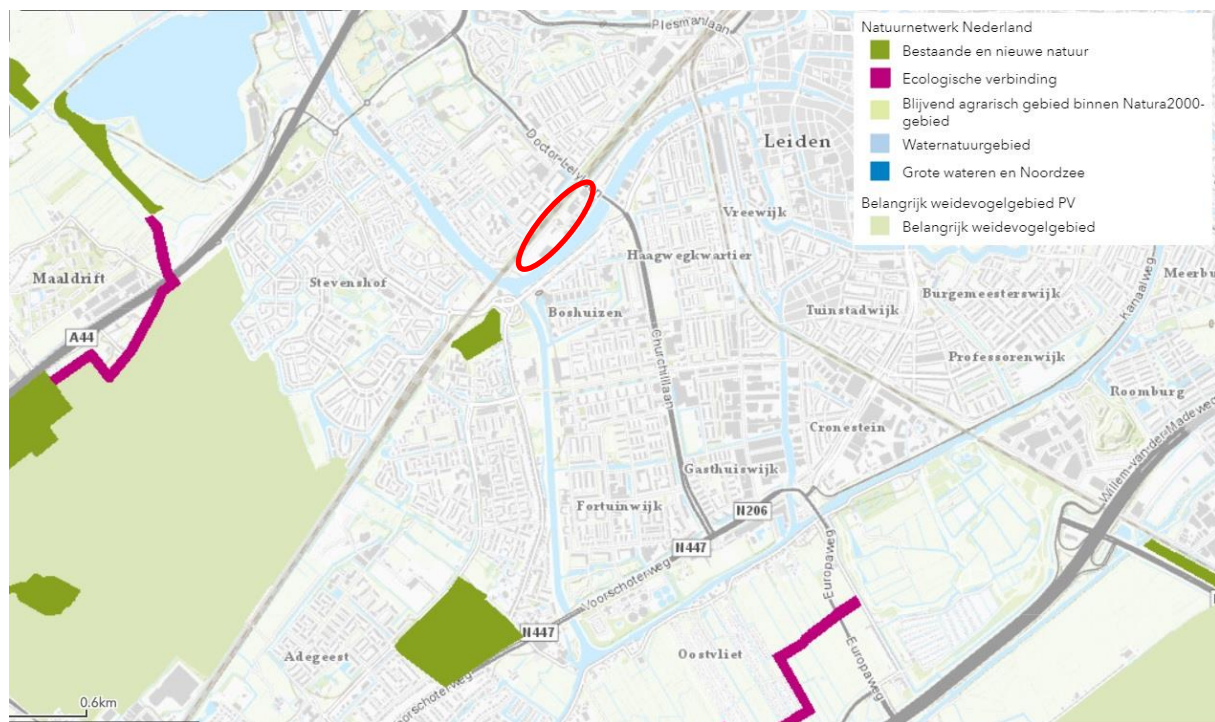

Sfeerimpressie nieuwbouw Werkinkterrein (bron: www.abbbouwgroep.nl).

C: beschermde natuurgebieden en NNN

N2000-gebieden; planlocatie *rode kader* (bron: www.ndff.nl).

NatuurNetwerk Nederland; planlocatie *rode kader* (bron: pzh.maps.arcgis.com)

Bijlage 3: gemelde kwetsbare en beschermde soorten (NDFF)

A: Wilde planten

<i>Soort</i>	<i>aantal meldingen</i>
Glad biggenkruid	7
Kartuizer anjer	22
Kluwenklokje	1
Muurbloem	2
Wolfskers	24

B: Kwetsbare vogelsoorten

Jaarrond beschermd nest

<i>Soort</i>	<i>aantal waarnemingen</i>
Boomvalk	71
Buizerd	460
Gierzwaluw	354
Grote Gele Kwikstaart	329
Havik	21
Huismus	1052
Kerkuil	2
Ooievaar	309
Ransuil	11
Slechtvalk	645
Sperwer	299
Wespendief	9

Ernstig bedreigd

<i>Soort</i>	<i>aantal waarnemingen</i>
Kemphaan	1

Kwetsbaar

<i>Soort</i>	<i>aantal waarnemingen</i>
Bontbekplevier	1
Koekoek	10
Nachtegaal	18
Torenvalk	1
Wintertaling	1

C: Grondgebonden zoogdieren

<i>Soort</i>	<i>aantal meldingen</i>
Bosmuis	2
Bunzing	4
Eekhoorn	1
Egel	109
Haas	54
Huisspitsmuis	6
Konijn	13
Ree	1
Rosse woelmuis	1

C: Grondgebonden zoogdieren (vervolg)

<i>Soort</i>	<i>aantal meldingen</i>
Vos	3

D: Vleermuizen

<i>Soort</i>	<i>aantal meldingen</i>
Gewone dwergvleermuis	454
Laatvlieger	10
Rosse vleermuis	9
Ruige dwergvleermuis	42
Watervleermuis	1

E: Amfibieën

<i>Soort</i>	<i>aantal meldingen</i>
Alpenwatersalamander	25
Bruine kikker	59
Gewone pad	53
Kleine watersalamander	30
Vroedmeesterpad	1

F: Ongewervelden

<i>Soort</i>	<i>aantal meldingen</i>
Grote vos	3
Platte schijfhoren	8